

Victim Support Slovakia

P O M O C
O B E T I A M
N Á S I L I A

Obete trestných činov potrebujú rešpekt,
ochranu, informácie, odškodnenie.

www.pomocobetiam.sk

Obet' trestného činu a poškodený.

Táto publikácia slúži na základné oboznámenie sa s postavením a právami obete trestného činu a poškodeného. Publikácia bola vypracovaná k dňu 24.03.2021.

1. Zoznam použitých skratiek a vysvetlivky

Obeť - obeť trestného činu podľa zákona číslo 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov v znení neskorších predpisov.

ZoOTČ - zákon číslo 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov v znení neskorších predpisov.

OČTK – orgány činné v trestnom konaní (polícia a prokurátor)

TP – zákon číslo 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov.

Občianske združenie Pomoc obetiam násilia - PON

Druhotná viktimizácia - ujma, ktorá obeti vznikla v dôsledku konania alebo nekonania orgánu verejnej moci, subjektu poskytujúceho pomoc obetiam, poskytovateľa zdravotnej starostlivosti, znalca, tlmočníka, obhajcu alebo oznamovacích prostriedkov.

Opakovaná viktimizácia - ujma, ktorá obeti vznikla v dôsledku pokračujúceho konania páchatel'a, ktoré spočíva v pôsobení na obeť vyhrážaním, zastrašovaním, nátlakom, zneužívaním moci nad obeťou, pomstenním sa alebo inou formou s cieľom pôsobiť na fyzickú integritu obeť alebo psychickú integritu obeť.

2. Obeť a jej práva

Obeťou je:

1. fyzická osoba, ktorej bolo alebo malo byť trestným činom ublížené na zdraví, spôsobená majetková škoda, morálna alebo iná škoda alebo boli porušené, či ohrozené jej zákonom chránené práva alebo slobody alebo
2. príbuzný v priamom rade, osvojiteľ, osvojenec, súrodenec, manžel a osoba, ktorá žila v čase smrti v spoločnej domácnosti s osobou, ktorej bola trestným činom spôsobená smrť, ako aj osoba závislá od osoby, ktorej bola trestným činom spôsobená smrť, ak utrpeli v dôsledku smrti tejto osoby škodu.

Postavenie a práva obeť sú upravené v zákone číslo 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov v znení neskorších predpisov.

Práva obeť, ktoré sa zaručujú bez ohľadu na podanie trestného oznámenia alebo jej aktívnu účasť v trestnom konaní.	
§ 4 Právo na informácie	Právo na prístup k informáciám, ktoré sa týkajú veci, v ktorej je obeťou. Informácie sa poskytujú zrozumiteľným spôsobom v ústnej forme a písomnej forme. Informácie poskytujú najmä polícia, prokurátor, občianske združenia poskytujúce pomoc obetiam a poskytovateľ zdravotnej starostlivosti pri prvom kontakte.
§ 5 Právo na poskytnutie odbornej pomoci	Právna pomoc na uplatnenie práv obeť, ktoré jej patria; právna pomoc na uplatnenie práv obeť, ktorá má postavenie poškodeného alebo svedka v trestnom konaní; psychologická pomoc a poradenstvo týkajúce sa rizika a predchádzania opakovanej viktimizácii.
§ 8 Právo na ochranu pred druhotnou viktimizáciou alebo opakovanou viktimizáciou	Právo na prijatie účinných opatrenia súdom a OČTK, ktoré majú zabrániť opakovanej viktimizácii ako sú napríklad vhodne prispôbené úradné miestnosti. Právo požiadať o zákaz/obmedzenie kontaktu násilníka s obeťou alebo právo požiadať zákaz zdržiavania sa násilníka v blízkosti obydľia obeť. Právo na informovanie sa o opatreniach prijatých príslušnými orgánmi na ochranu v dôsledku pobytu páchatel'a na slobode.
§ 9 Právo na odškodnenie	Právo na odškodnenie, ktoré poskytne štát za podmienok a v rozsahu ustanovenom v ZoOTČ.

Poznáme ešte **obzvlášť zraniteľnú obeť**, ktorou je:

1. dieťa (dieťaťom sa rozumie osoba mladšia ako osemnásť rokov, a ak nie je vek osoby známy a existuje dôvod domnievať sa, že je dieťaťom, považuje sa za dieťa, až kým sa nepreukáže opak);
2. osoba staršia ako 75 rokov;
3. osoba so zdravotným postihnutím;
4. obeť trestného činu obchodovania s ľuďmi, trestného činu týrania blízkej osoby a zverenej osoby, trestného činu spáchaného organizovanou skupinou, niektorého z trestných činov proti ľudskej dôstojnosti, niektorého z trestných činov terorizmu alebo trestného činu domáceho násillia;
5. obeť trestného činu spáchaného násillím alebo hrozbou násillia z dôvodu jej pohlavia, sexuálnej orientácie, národnosti, rasovej alebo etnickej príslušnosti, náboženského vyznania alebo viery;
6. obeť iného trestného činu, ktorá je vystavená vyššiemu riziku opakovanej viktimizácie alebo druhotnej viktimizácie zistenému na základe individuálneho posúdenia obeť a jej osobných vlastností, vzťahu k páchatelovi alebo závislosti od páchatel'a, druhu alebo povahy a okolností spáchania trestného činu.

Obzvlášť zraniteľnej osoby patria okrem práv uvedených v predchádzajúcej tabuľke aj tieto práva:

1. právo na poskytnutie krízovej psychologickkej intervencie,
2. právo na vyhodnotenie hrozby nebezpečenstva ohrozenia života alebo zdravia a
3. právo na sprostredkovanie poskytovania sociálnych služieb v zariadení núdzového bývania a špecializovaného sociálneho poradenstva, ak život alebo zdravie obzvlášť zraniteľnej obeť je bezprostredne ohrozené.

3. Poškodený

Poškodeným je osoba, ktorej bolo trestným činom:

1. ublížené na zdraví alebo
2. spôsobená majetková alebo
3. spôsobená morálna alebo iná škoda alebo
4. boli porušené či ohrozené jej iné zákonom chránené práva alebo slobody.

Postavenie a práva poškodeného sú upravené v zákone číslo 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisoch.

Základné všeobecné práva poškodeného.	
§ 55	Právo na zaobchádzanie, tak ako to vyžaduje účel trestného konania; vždy sa musí rešpektovať dôstojnosť a ústavou zaručené základné práva a slobody poškodeného.
§2 (10)	Právo na tlmočníka a prekladateľa, ak vyhlási, že neovláda jazyk, v ktorom sa konanie vedie.
§ 46 (3)	Právo na uplatnenie si nároku na náhradu škody najneskoršie do skončenia vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania.
§ 50	Právo na zaistenie nároku na náhradu škody spôsobenej trestným činom.
§ 53 (1)	Právo byť zastúpený a nechať sa zastupovať.
§ 48a	Právo na sprievod dôvernika.
§ 46 (1)	Právo robiť návrhy na vykonanie dôkazov alebo na ich doplnenie, predkladať dôkazy.
§46 (1)	Právo vyjadriť sa k vykonaným dôkazom.
§46 (1)	Právo nazerať do spisov a preštudovať ich.
§46 (1)	Právo sa kedykoľvek v priebehu trestného konania informovať o stave trestného konania. Informáciu poskytne orgán činný v trestnom konaní alebo súd, ktorý vo veci koná.

§ 46 (6)	Právo uplatňovať konkrétne návrhy na účely uzavretia zmluvy alebo dohody s páchateľom.
§ 197 (3)	Právo byť informovaný o nezačatí trestného stíhania a podať proti tomu sťažnosť.
§ 185 (2)	Právo podať sťažnosť voči každému uzneseniu policajta okrem uznesenia o začatí trestného stíhania.
§ 198 (2) a § 210	Právo na žiadosť o preskúmanie postupu policajta.
§ 199 (1)	Právo byť upovedomený o začatí trestného stíhania.
§ 211 a § 212	Právo sa vyjadriť či súhlasí s trestným stíhaním v niektorých prípadoch
§ 46 (1)	Právo zúčastniť sa na hlavnom pojednávaní a na verejnom zasadnutí konanom o odvolaní alebo o dohode o priznaní viny a prijatí trestu.
§ 46 (1) a § 274 (2)	Právo na záverečnú reč
§ 46 (8)	Ak mu hrozí nebezpečenstvo v súvislosti s pobytom obvineného alebo odsúdeného na slobode, má právo požiadať o poskytnutie informácie o prepustení alebo úteku obvineného z väzby, prepustení alebo úteku odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody, prerušení výkonu trestu odňatia slobody, prepustení alebo úteku odsúdeného z výkonu ochranného liečenia zo zariadenia ústavnej zdravotnej starostlivosti, zmene formy výkonu ochranného liečenia z ústavného liečenia na ambulantné liečenie, alebo prepustení alebo úteku odsúdeného z výkonu detencie.
§ 307 (1) písm. c)	Právo napadnúť rozsudok súdu odvolaním vo vzťahu k náhrade škody

Poškodený je **povinný** najneskoršie na začiatku prvého výsluchu uviesť adresu, na ktorú sa mu majú písomnosti doručovať vrátane písomností určených do vlastných rúk, ako aj spôsob doručovania s tým, že ak túto adresu alebo spôsob doručovania zmení, musí takú skutočnosť bez meškania oznámiť príslušnému orgánu; o doručovaní a následkoch s tým spojených orgán činný v trestnom konaní poškodeného poučí.

Tieto úkony a výkon práv môže v mene poškodeného robiť jeho splnomocnenec (splnomocnenec však nemôže zastupovať poškodeného, ktorý je zároveň svedkom, pri svedeckej výpovedi).

V prípadoch klientov občianskeho združenia Pomoc obetiam násilia (PON) vystupujú ako ich splnomocnenci pracovníci PON. Okrem toho PON poskytuje svojim klientom - obetiam trestných činov - sprievod na súdy, výsluchy, rekonštrukcie a tiež poradenstvo pre svedkov, ktorí sú predvolaní svedčiť pred súdom.

4. Zoznam užitočných linkov

Na záver tejto publikácie si Vám dovoľíme uviesť niektoré linky na webové stránky, kde nájdete ďalšie informácie, ktoré Vám môžu bližšie pomôcť vo Vašej situácii:

1. občianske združenie pomáhajúce obetiam násilia, kde nájdem pomoc ako obeť alebo poškodený trestným činom:
 - <http://pomocobetiam.sk/>
2. verejne prístupná zbierka zákonov, kde nájdem svoje práva a povinnosti:
 - <https://www.slov-lex.sk/domov>
3. zoznam všeobecných súdov:
 - <https://obcan.justice.sk/infosud/-/infosud/zoznam/sud>
4. Verená ochrankyňa práv:
 - <https://www.vop.gov.sk/>
5. Centrum právnej pomoci:
 - <https://www.centrumpravnejpomoci.sk/>
6. zoznam advokátov:
 - <https://www.sak.sk/web/sk/cms/sak>